

Fondenes bevillinger til natur-, klima- og miljøformål

**Fondenes
Videnscenter**

24.6.2021

Indholdsfortegnelse

- **Formål**
- **Hovedpointer**
- **Fondes bevillinger til natur, klima og miljø**
- **Bilag**
- **Metode og kildegrundlag**
 - Værd at vide
 - Kildegrundlag og den anvendte population
 - Andre kilder

Introduktion

Fondene arbejder med natur-, klima- og miljøområdet via en lang række forskellige redskaber fra interne ændringer af indkøb, grønt fokus i investeringer, bevillinger til natur, miljø og klimaformål m.v.

Denne analyse dækker de fondsbevillinger, som har natur, klima og miljø som hovedformål. Analysen belyser udviklingen i fondenes bevillinger til natur, miljø og klima, herunder i forhold til størrelsen af deres uddelinger (bevillinger og udbetalinger i mio. kr. og antal bevillinger).

Bevillinger til videnskabelige formål, som har klima, natur og miljø som fokus, indgår ikke i analysen, da det ikke har været muligt at isolere disse bevillinger på en måde, der giver et retvisende billede.

Kort om relevante definitioner

Natur, klima og miljø dækker over en række forskellige hovedområder, som kort er beskrevet nedenfor med udgangspunkt i Danmarks Statistiks definitioner fra indberetningsskemaet til Fondsstatistikken. Fondenes Videnscenter har valgt at kalde hovedområdet natur, klima og miljø frem for alene natur og miljø, da klima er det største modtagerområde. Definitionen af kategorien er i øvrigt, som den bruges i Fondsstatistikken.

- **Natur:** Eksempelvis indsatser til beskyttelse af økosystemer på land, i ferskvand og i havet. Beskyttelse af biodiversitet, naturgenopretning, etablering af ny natur (f.eks. skovrejsning).
- **Klima:** Indsatser til forebyggelse af eller tilpasning til klimaforandringerne.
- **Ansvarligt forbrug og produktion:** Håndtering af kemikalier og spildproduktioner. Eksempelvis udfasning og substitution af skadelige stoffer. Initiativer, der reducerer affaldsmængden. Bæredygtig brug og håndtering af naturressourcer.
- **Energi:** Eksempelvis initiativer, der fremmer brug af vedvarende energikilder eller reducerer energiforbruget.
- **Vand:** Eksempelvis initiativer, der styrker vandkvaliteten samt bedre rensning af spildevand.

Fondenes Videnscenter har lagt vand under kategorien Andet, da bevillingerne var begrænsede. Ansvarligt forbrug og produktion blev implementeret i 2019, og bevillinger til formålet kan derfor ikke føres tilbage i tid.

Læs mere om definitioner m.v. i afsnittet om metode og kildegrundlag.

Executive summary

Flere penge fra fondene til natur, klima og miljø – men særligt til klima

Fondenes fokus på natur, klima og miljø er steget i perioden 2016-2019. I 2019 bevilgede fondene 914 mio. kr. til natur, klima og miljø, mens de bevilgede 540 mio. kr. i 2016. Det er en stigning på 69 % eller 374 mio. kr. Dermed udgør fondenes bevillinger til formålet nu 5 % af fondenes samlede bevillinger, hvilket er den højeste andel i perioden 2016-2019.

Bevillingerne fra fondene er koncentreret på forholdsvis få større fonde. Det ses ved, at 90 % af bevillingerne kom fra de 10 fonde, der bevilger mest til natur, klima og miljø i 2019.

Særligt bevillinger til klimaformål er øget. Fra 2016 til 2019 er bevillingerne til klima øget med 234 mio. kr. til i alt 428 mio. kr.

Flest penge til formidling – 45 % af midlerne går til formidlingsprojekter

Fondene støtter særligt formidlings- og anlægsprojekter inden for området. Og særligt formidlingsprojekter er i vækst. Bevilgede midler til formidling er steget fra 100 mio. kr. i 2016 til 410 mio. kr. i 2019. Et eksempel fra 2021 er indsatsen "Klimaviden i spil".

Flest penge til civilsamfundet – i alt 61 % af de samlede bevillinger

Hovedparten af bevillingerne i 2019 tildeles nonprofitorganisationer – i alt 555 mio. kr. Det er samtidig en væsentlig stigning siden 2016, hvor nonprofitorganisationer modtog 151 mio. kr. Dermed tildeles nonprofitorganisationerne næsten 61 % af de samlede bevillinger til natur, miljø og klima. Det er eksempelvis støtte til organisationer som WWF eller Concito.

Hovedpointer

914 mio. kr. fra fondene til natur, klima og miljø i 2019 – det er 374 mio. kr. mere end i 2016

Fondenes bevillinger til natur, klima og miljø er steget fra 540 til 914 mio. kr. fra 2016 til 2019. Det er en stigning på 374 mio. kr., hvilket svarer til en stigning på 69 %. Formålet udgør 4,6 % af fondenes samlede bevillinger på 19,7 mia. kr., hvilket er den højeste andel i perioden 2016-2019.

90 % af de bevilgede midler til natur, klima og miljø kommer fra de 10 fonde, der har bevilget mest til formålet

De 10 fonde, der har bevilget mest til natur, klima og miljø, bevilgede 839 mio. kr. til formålet i 2019. Det svarer til 90 % af de samlede bevillinger til formålet.

Flere penge til klimaformål

Bevillinger til klimaformål blev øget fra 194 mio. kr. i 2016 til 428 mio. kr. i 2019 – det er en stigning på 234 mio. kr. Bevillinger til klima udgør dermed næsten 47 % af de samlede bevillinger til natur, klima og miljø i 2019.

Flere penge til civilsamfundsorganisationer

Nonprofitorganisationer har oplevet en stigning i modtagne bevillinger på 404 mio. kr. De er gået fra et bevillingsniveau på 151 mio. kr. i 2016 til 555 mio. kr. i 2019 – det er en stigning på 268 %. Det svarer til, at nonprofitorganisationerne modtager næsten 61 % af de samlede bevillinger til natur, klima og miljø.

Hovedpointer

Selv om fondene fortsat primært har fokus på initiativer i Danmark, ses den største stigning blandt udenlandske modtagere

Danske modtagere fik i alt 541 mio. kr. i 2019 – 59 % af midlerne til formålet. Det er en stigning på 87 mio. kr. eller 19 % siden 2016. Bevilgede midler til udenlandske modtagere er i perioden 2016-2019 steget fra 86 mio. kr. til 374 mio. kr. Det svarer til en stigning på 335 %.

Bevillingerne til natur, klima og miljø er typisk store eller meget store bevillinger

Gennemgang af 60 % af bevillingerne i mio. kr. til natur, klima og miljø viser, at langt hovedparten af midlerne tildeles som enten store (40 bevillinger fordelt på 159 mio. kr. – med en median på 3 mio. kr.) eller meget store bevillinger (10 bevillinger fordelt på 377 mio. kr. med en median på 15,7 mio. kr.).

Stigning på 300 % i antal af bevillinger til natur, klima og miljø fra 2016 til 2019

Antallet af bevillinger til natur, klima og miljø er steget fra 333 bevillinger i 2016 til 1.358. Det er en stigning på over 300 % eller mere end 1.000 bevillinger i perioden fra 2016 til 2019. Særligt de små fonde har øget antallet af bevillinger, men også de større fonde har øget antallet af bevillinger.

Flest penge fra de almene fonde, men flest antal bevillinger fra de erhvervsdrivende fonde

De erhvervsdrivende fonde står for 355 mio. kr. i bevilgede midler og 789 antal bevillinger i 2019. De almene fonde står 559 mio. kr. i bevilgede midler og 357 antal bevillinger i 2019.

Fondes bevillinger til natur, klima og miljø

Tabel 1: Bevilgede midler, antal bevillinger og udbetalinger til natur-, klima- og miljøformål (antal og mio. kr. i løbende priser fra 2016 til 2019)

		2016	2017	2018	2019	Ændring 2016-2019	Ændring 2018-2019	%-vis ændring 2016-2019
Bevillinger (antal)	Alle fonde	333	677	476	1.358	1.025	882	308%
	Erhvervsdrivende fonde	120	256	145	789	669	644	558%
	Almene fonde og fondslignende foreninger	213	420	331	570	357	239	168%
Bevilgede midler (mio. kr.)	Alle fonde	540	730	589	914	374	325	69%
	Erhvervsdrivende fonde	188	386	289	355	167	66	89%
	Almene fonde og fondslignende foreninger	352	343	300	559	207	259	59%
Udbetalte midler (mio. kr.)	Alle fonde	531	541	567	501	-30	-66	-6%
	Erhvervsdrivende fonde	125	170	226	231	106	5	85%
	Almene fonde og fondslignende foreninger	405	371	340	270	-135	-70	-33%

Fondenens bevilgede midler til natur, klima og miljø steg fra 540 mio. kr. i 2016 til 914 mio. kr. i 2019. Det var en stigning på 374 mio. kr. eller 69 %. De almene fonde har øget deres bevillinger med 207 mio. kr., mens de erhvervsdrivende fonde har øget med 167 mio. kr. i perioden.

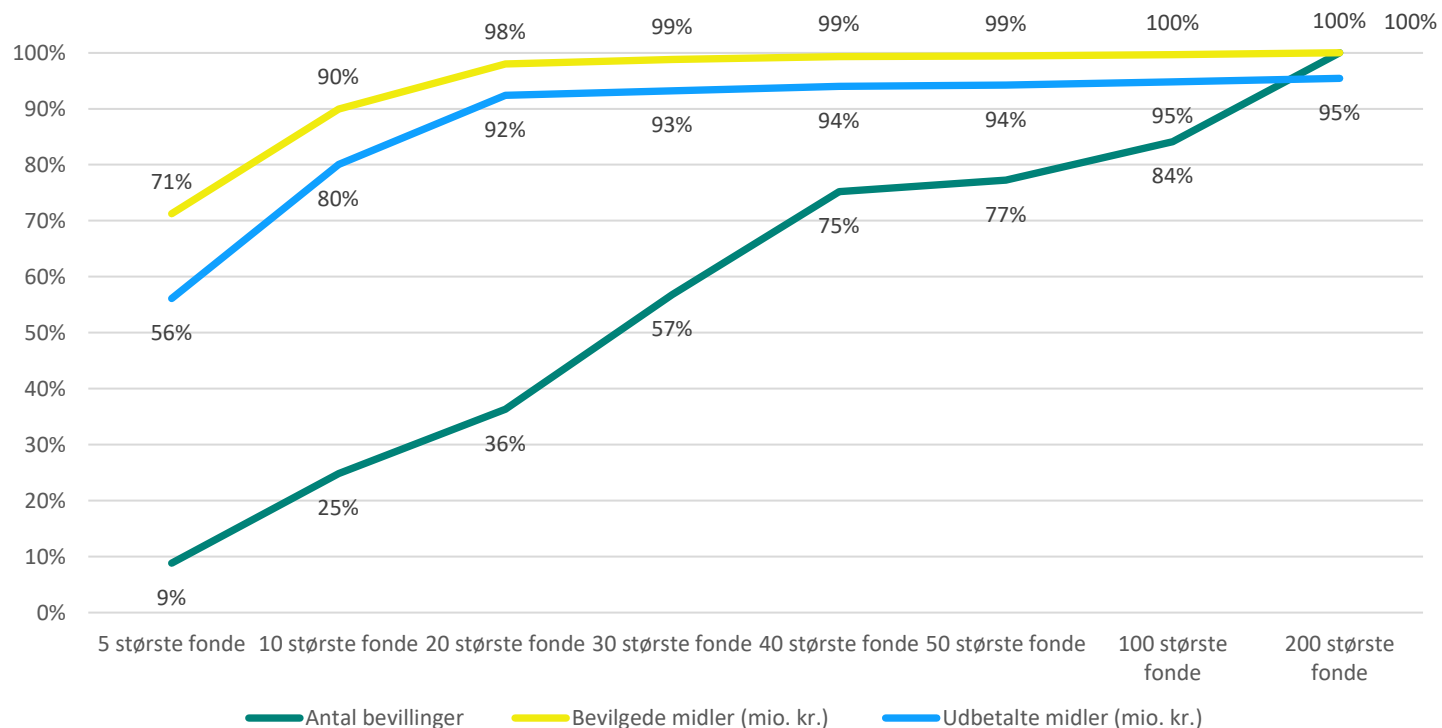
I samme periode er antallet af bevillinger steget fra 333 til 1.358. En stigning på 1.025 eller 308 %.

De erhvervsdrivende fonde står for hovedparten af antal bevillinger, mens de almene fonde står for størstedelen af de bevilgede midler.

De erhvervsdrivende fonde har øget antallet af bevillinger med 644 eller 558 %, mens de almene fonde har øget deres bevillinger med 357 eller 168 %. Selv om der er stigninger i bevillinger til området, er udbetalingerne faldet i perioden. Det skyldes, at de bevilgede midler endnu ikke er fuldt udbetalt. Det er normalt, at bevilgede midler udbetales over flere år. Derfor tager det tid, før de øgede bevillinger afspejles i udbetalingerne.

Kilde: Danmarks Statistik, bearbejdet af Fondenens Videnscenter

Figur 1: Vægten af de 5 til 200 fonde, der hver især har uddelt mest til natur-, klima- og miljøformål i 2019 (antal/mio. kr.) og udbetalinger (mio. kr.) i procent af total i 2019



Figuren viser andel af bevilgede midler i mio. kr., antal bevillinger og udbetalinger (mio. kr.), fra de fonde, der hver især har bevilget mest til natur-, klima- og miljøformål i 2019.

De 5 fonde, der hver især har uddelt mest til natur, klima og miljø, står for 71 % af de bevilgede midler, 56 % af udbetalingerne og 9 % af det samlede antal bevillinger.

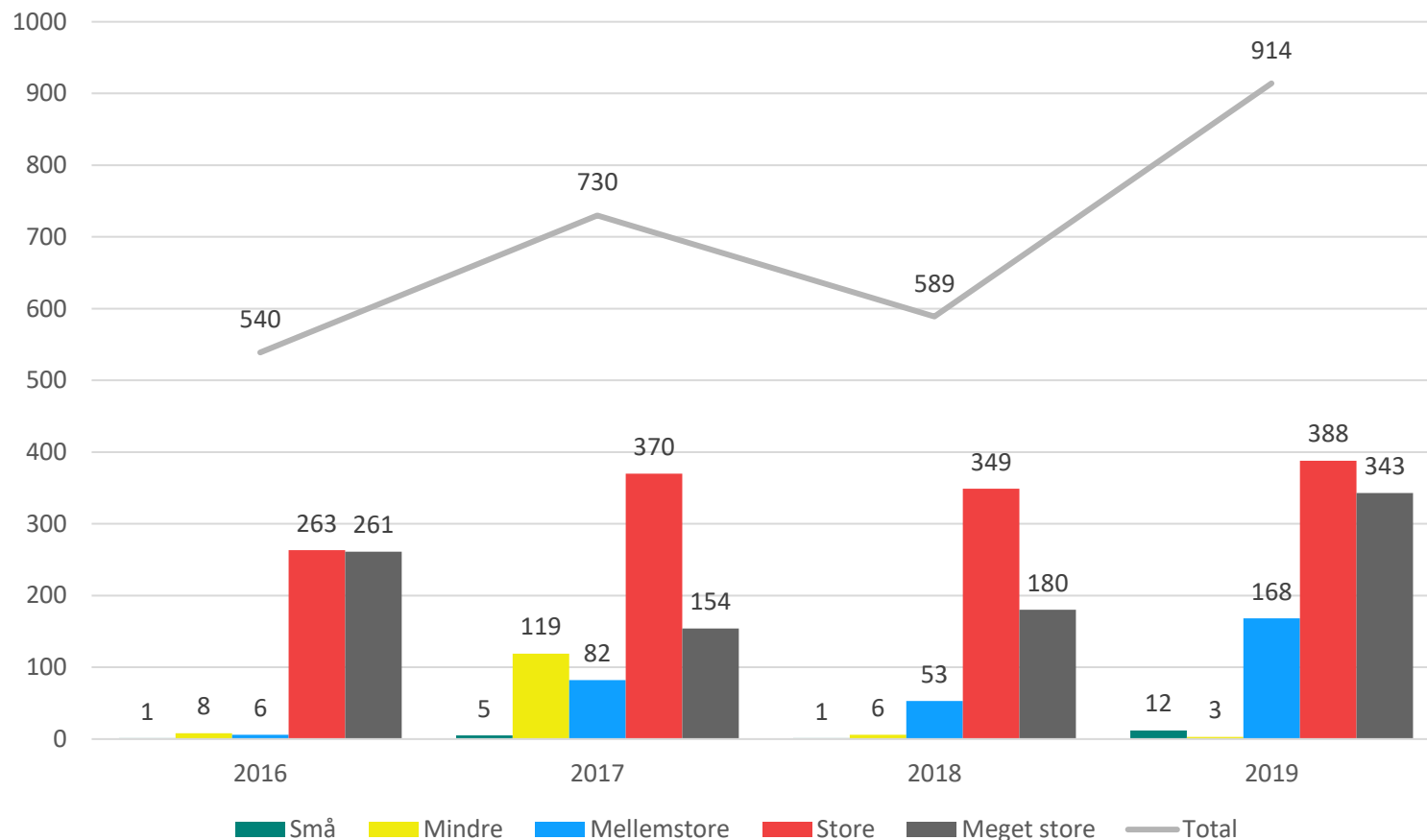
De 10 fonde, der hver især har uddelt mest til natur, klima og miljø, står for 90 % af de bevilgede midler, 80 % af udbetalingerne og 25 % af det samlede antal bevillinger.

De 20 fonde, der hver især har uddelt mest til natur, klima og miljø, står for 98 % af de bevilgede midler, 92 % af udbetalingerne og 36 % af det samlede antal bevillinger.

Samlet set viser figuren, at bevillinger til natur, klima og miljø kommer fra et begrænset antal større fonde, og at de mindre fonde i særlig grad støtter med et højt antal mindre bevillinger.

Kilde: Fondenes Videnscenter baseret på særkørsel i Fondsstatistikken fra Danmarks Statistik

Figur 2: Fondes bevilgede midler til natur-, klima- og miljøformål grupperet efter samlet bevillingsniveau og år (mio. kr.)



Antallet af bevilgede midler er steget i perioden fra 2016 til 2019. Det totale bevillingsniveau til natur, klima og miljø var i 2019 på 914 mio. kr., mens det i 2016 var på 540 mio. kr. Det svarer til en stigning på 69 %.

Det er særligt de mellemstore, store og meget store fonde, der har bevilget flere penge til natur, miljø og klima i perioden. Bevillingsniveauet for mellemstore fonde er steget fra 6 mio. kr. i 2016 til 168 mio. kr. i 2019 – en stigning på 2.700 %. Bevillingsniveauet for store og meget store fonde er steget med hhv. 31 % og 48 %.

Tabel 2: Bevilgede fondsmidler i mio. kr. til natur-, klima- og miljøformål efter hovedområder og år

	2016	2017	2018	2019	Ændring 2016-2019	Ændring 2018-2019	%-vis ændring 2016-2019
Natur	188	159	267	250	62	-17	33 %
Energi	0	121	2	23	23	21	-
Klima	194	155	195	428	234	233	121 %
Ansvarligt forbrug og produktion	NA	NA	NA	27	27	27	NA
Andre formål	158	294	126	186	58	60	45 %

De bevilgede fondsmidler til natur-, klima- og miljøformål har særligt set en stigning i bevillingerne til klimaområdet.

De bevilgede midler til klimaområdet er steget fra 194 mio. kr. i 2016 til 428 mio. kr. i 2019. Det svarer til en stigning på 121 %.

De bevilgede midler til naturområdet er dog også samlet set øget i perioden 2016-2019 med 62 mio. kr., svarende til 33 %, men der er dog et fald fra 2018 til 2019.

”Ansvarligt forbrug og produktion” er et nydefineret område inden for formålet.

Kilde: Danmarks Statistik, bearbejdet af Fondenens Videnscenter

Hovedområdet ”Ansvarligt forbrug og produktion” blev implementeret i 2019 og kan derfor ikke føres tilbage i tid

Tabel 3: Bevilgede fondsmidler i mio. kr. til natur, klima og miljø efter fondstype, virkemidler og år

		2016	2017	2018	2019	Ændring 2016-2019	Ændring 2018-2019	%-vis ændring 2016- 2019
Alle fonde	Alle virkemidler	540	730	589	914	374	325	69,3 %
	Anlæg	88	171	275	226	138	-49	156,8 %
	Ikke øremærkede midler	100	153	17	65	-35	48	-35,0 %
	Anskaffelser/erhvervelser	28	5	8	1	-27	-7	-96,4 %
	Forskning	30	120	42	40	10	-2	33,3 %
	Innovation	36	8	13	10	-26	-3	-72,2 %
	Formidling	100	67	111	410	310	299	310 %
	Andet*	157	206	124	161	4	37	2,5 %
Erhvervsdrivende fonde	Alle virkemidler	188	386	289	355	167	66	88,8 %
	Anlæg	32	130	177	185	153	8	478,1 %
	Ikke øremærkede midler	0	0	0	46	46	46	NA
	Anskaffelser/erhvervelser	0	5	8	1	1	-7	NA
	Forskning	0	77	5	6	6	1	NA
	Innovation	17	1	1	4	-13	3	-76,5 %
	Formidling	81	65	77	95	14	18	17,3 %
	Andet	59	108	22	18	-41	-4	-69,5 %
Almene fonde og fondslignende foreninger	Alle virkemidler	352	343	300	559	207	259	58,8 %
	Anlæg	57	41	99	41	-16	-58	-28,1 %
	Ikke øremærkede midler	100	153	17	19	-81	2	-81,0 %
	Anskaffelser/erhvervelser	28	0	0	0	-28	0	-100,0 %
	Forskning	30	43	37	34	4	-3	13,3 %
	Innovation	20	7	11	7	-13	-4	-65,0 %
	Formidling	19	2	34	315	296	281	1.557,9 %
	Andet	99	97	102	143	44	41	44,4 %

Fondene anvender særligt virkemidlerne "formidling" og "anlæg". Bevilgede midler til formidling er steget fra 100 mio. kr. i 2016 til 410 mio. kr. i 2019. Det er en stigning på 310 mio. kr. eller 310 %. Samtidig er anlæg steget med 138 mio. kr., hvilket svarer til en stigning på 157 %. Der dog forskel på, hvilke virkemidler fondene anvender.

De erhvervsdrivende fondes bevillinger er steget fra 188 mio. kr. til 355 mio. kr., svarende til en stigning på 89 %. Denne stigning kan i stor grad forklares ud fra stigningen i bevillinger til "anlæg", der i 2016 modtog bevillinger for 32 mio. kr., og som i 2019 lød på 185 mio. kr. – en stigning på 478 %. Bevillinger til "anlæg" er ofte større bevillinger, men stigningen er ikke skabt af enkelte store bevillinger, men flere større.

Bevillingerne fra de almene fonde og fondslignende foreninger er i perioden steget fra 352 mio. kr. til 559 mio. kr., svarende til en stigning på 59 %. For denne fondstype kan stigningen særligt forklares ud fra stigningen i bevillinger til "formidling", der i 2016 modtog bevillinger for 19 mio. kr., og som i 2019 modtog bevillinger for 315 mio. kr. Dette svarer til en stigning på 1.558 %.

Kilde: Danmarks Statistik, bearbejdet af Fondenes Videnscenter

* Kategorien "Andet" er de bevilgede midler, som fondene har vurderet ikke passede ind i de andre virkemidler

Tabel 4: Bevilgede midler i mio. kr. og antal bevillinger efter størrelse til natur-, klima- og miljøformål i 2019

Størrelse	Antal bevillinger	Bevillinger (mio. kr.)	Gns. (mio. kr.)	Median (mio. kr.)
Små bevillinger	0	0	0	0
Mellemstore bevillinger	22	9	0,43	0,43
Store bevillinger	40	159	4	3
Meget store bevillinger	10	377	37,7	15,7

Størstedelen af de bevilgede midler stammer fra hhv. store og meget store bevillinger. Med blot 10 bevillinger udgjorde de meget store bevillinger 377 mio. kr. af de samlede bevilgede midler. De store bevillinger udgjorde her 159 mio. kr. med 40 bevillinger.

Kilde: Fondenes Videnscenter baseret på særkørsel i Fondsstatistikken fra Danmarks Statistik

Anm.: Bevillingerne omfatter 72 enkeltbevillinger, der samlet set dækker 545,8 mio. kr. eller næsten 60 % af de samlede bevillinger til formålet

Tabellen er opdelt efter følgende definitioner:

- Små bevillinger = mindre end 50.000 kr.
- Mellemstore bevillinger = mellem 50.000 kr. og 1 mio. kr.
- Store bevillinger = mellem 1 mio. kr. og 10 mio. kr.
- Meget store bevillinger = over 10 mio. kr.

Tabel 5: Bevilgede fondsmidler til natur-, klima- og miljøformål efter inden- og udenlandske modtagere og år (bevilgede midler i mio. kr.)

	2016	2017	2018	2019	Ændring 2016-2019	Ændring 2018-2019	%-vis ændring 2016-2019
Alle modtagere	540	730	589	914	374	325	69,3 %
Indenlandske modtagere	454	576	469	541	87	72	19,2 %
Udenlandske modtagere	86	153	120	374	288	254	334,9 %

Kilde: Danmarks Statistik

Fondene bevilger primært til danske modtagere, men i perioden 2016-2019 har den højeste stigning været til udenlandske modtagere af bevillinger.

Danske modtagere fik 541 mio. kr. i bevilgede midler i 2019. Det er en stigning på 87 mio. kr. eller 19 % siden 2016.

Bevilgede midler til udenlandske modtagere er i perioden 2016-2019 steget fra 86 mio. kr. til 374 mio. kr. Det svarer til en stigning på 335 %.

Selv om fondene fortsat primært har fokus på initiativer i Danmark, ses den største stigning blandt udenlandske modtagere.

Tabel 6: Bevilgede fondsmidler til natur-, klima- og miljøformål efter fondstype, modtagertype og tid

	2016	2017	2018	2019	Ændring 2016-2019	Ændring 2018-2019	%-vis ændring 2016-2019
Alle modtagere	540	730	589	914	374	325	69,3 %
Offentlige institutioner	195	231	139	137	-58	-2	-29,7 %
Individuelle personer	0	0	6	14	14	8	NA
Private virksomheder m.v.	29	13	10	27	-2	17	-6,9 %
Nonprofit-organisationer	151	219	226	555	404	329	267,5 %
Interne donationer*	40	33	208	134	94	-74	235,0 %
Andet	125	233	1	47	-78	46	-62,4 %

Fondene har særligt bevilget flere midler til nonprofitorganisationer. Denne gruppe modtog 151 mio. kr. i 2016, mens de modtog 555 mio. kr. i 2019 – en stigning på 404 mio. kr. eller 268 %.

Det svarer til, at nonprofitorganisationer modtager 61 % af de bevilgede midler fra fondene.

Kilde: Danmarks Statistik

* Interne donationer kan eksempelvis være opkøb af naturområder med henblik på naturbeskyttelse

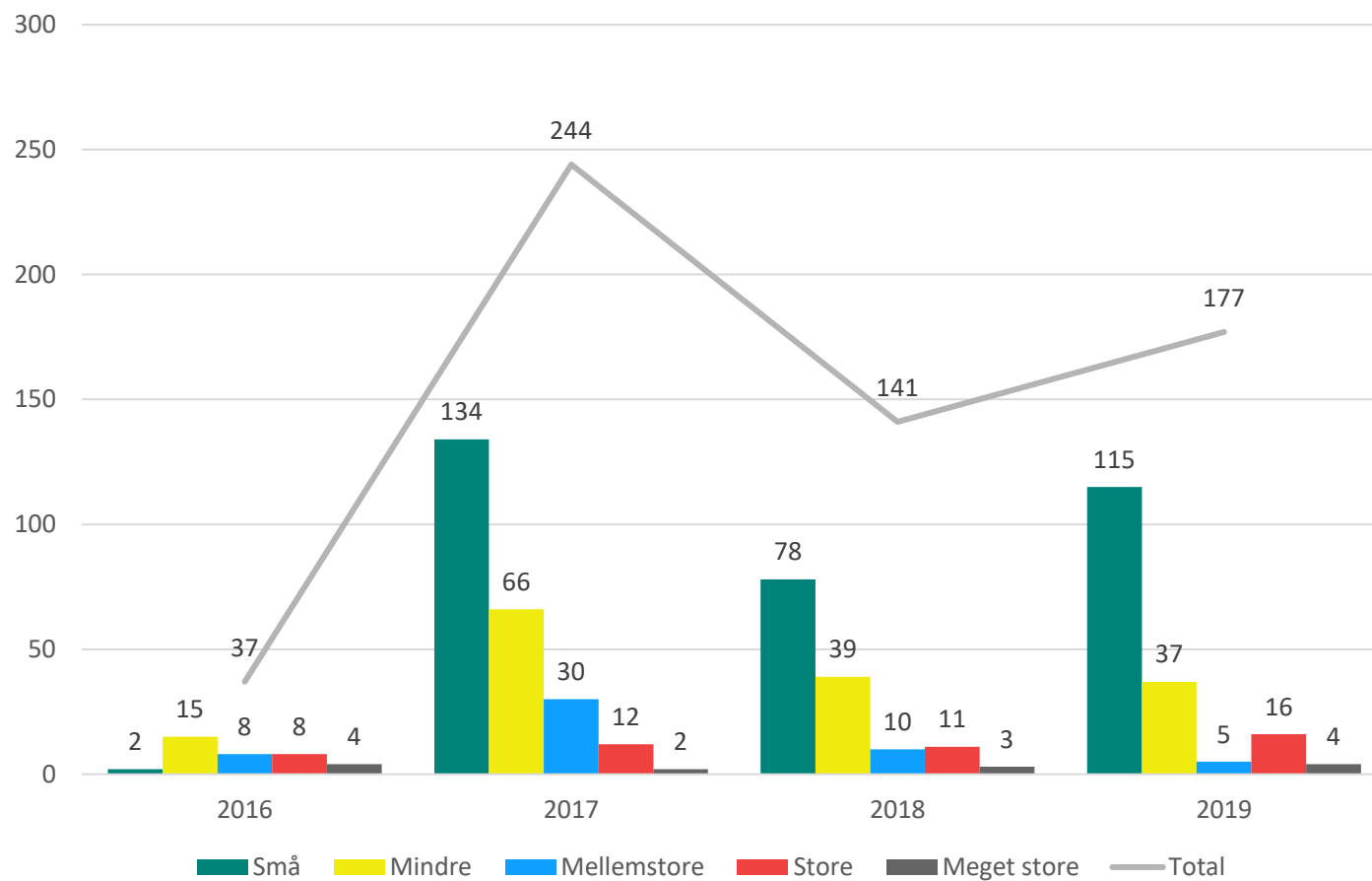
Bilag

Tabel 7: Samlede bevillingsbeløb fra de 5 til 20 fonde, der hver især har uddelt mest til natur-, klima- og miljøformål i 2019 (bevillinger i mio. kr. og %)

	De 5 fonde, der har bevilget mest til formålet		De 10 fonde, der har bevilget mest til formålet		De 20 fonde, der har bevilget mest til formålet		Total	
Natur-, klima- og miljøformål	651	71,2 %	822	89,9 %	896	98,0 %	914	100 %

Kilde: Fondenes Videnscenter baseret på særkørsel i Fondsstatistikken fra Danmarks Statistik

Figur 3: Antal fonde med bevillinger til natur-, klima- og miljøformål grupperet efter bevillingsniveau og år (fonde i antal)



I perioden fra 2016 til 2019 ser vi en generel stigning i antallet af fonde, der bevilger midler til natur-, klima- og miljøformål.

Der ses dog også, at det er de små og mindre fondes bevillinger til området, der varierer fra år til år.

Kilde: Fondenes Videnscenter baseret på særkørsel i Fondsstatistikken fra Danmarks Statistik

Tabel 8: Fondes bevilgede midler til natur-, klima- og miljøformål grupperet efter bevillingsniveau og år (mio. kr. og procent af total i året)

Bevillingsniveau	2016		2017		2018		2019		Ændring 2016-2019	Ændring 2018-2019	%-vis ændring 2016-2019
0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0	0%
1 kr. – 0,25 mio. kr.	0	0%	1	0%	1	0%	4	0%	4	3	NA
0,25 – 0,5 mio. kr.	0	0%	4	1%	0	0%	0	0%	0	0	0%
0,5 – 0,75 mio. kr.	1	0%	0	0%	0	0%	8	1%	7	8	700%
0,75 – 1 mio. kr.	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0	0%
1 – 2 mio. kr.	0	0%	0	0%	3	1%	2	0%	2	-1	NA
2 – 5 mio. kr.	8	1%	119	16%	2	0%	1	0%	-7	-1	-88%
5 – 10 mio. kr.	0	0%	0	0%	1	0%	0	0%	0	-1	0%
10 – 25 mio. kr.	5	1%	49	7%	32	5%	43	5%	38	11	760%
25 – 50 mio. kr.	1	0%	33	5%	21	4%	125	14%	124	104	12400%
50 – 100 mio. kr.	222	41%	7	1%	209	35%	162	18%	-60	-47	-27%
100 – 500 mio. kr.	41	8%	363	50%	140	24%	226	25%	185	86	451%
500+ mio. kr.	261	48%	154	21%	180	31%	343	38%	82	163	31%
Total	540	100%	730	100%	589	100%	914	100%	374	325	69%

Kilde: Fondenes Videnscenter baseret på særkørsel i Fondsstatistikken fra Danmarks Statistik

Tabel 9: Fondes bevillinger til natur-, klima- og miljøformål grupperet efter bevillingsniveau og år (antal og procent af total i året)

Bevillingsniveau	2016		2017		2018		2019		Ændring 2016-2019	Ændring 2018-2019	%-vis ændring 2016-2019
0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0	0%
1 kr. – 0,25 mio. kr.	0	0%	136	20%	78	16%	286	21%	286	208	NA
0,25 – 0,5 mio. kr.	0	0%	20	3%	0	0%	0	0%	0	0	0%
0,5 – 0,75 mio. kr.	2	1%	0	0%	0	0%	514	38%	512	514	25.600%
0,75 – 1 mio. kr.	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0	0%
1 – 2 mio. kr.	0	0%	0	0%	71	15%	35	3%	35	-36	NA
2 – 5 mio. kr.	60	18%	143	21%	10	2%	15	1%	-45	5	-75%
5 – 10 mio. kr.	0	0%	2	0%	4	1%	0	0%	0	-4	0%
10 – 25 mio. kr.	8	2%	99	15%	70	15%	62	5%	54	-8	675%
25 – 50 mio. kr.	33	10%	138	20%	92	19%	207	15%	174	115	527%
50 – 100 mio. kr.	188	56%	4	1%	69	14%	78	6%	-110	9	-59%
100 – 500 mio. kr.	17	5%	120	18%	59	12%	134	10%	117	75	688%
500+ mio. kr.	26	8%	14	2%	23	5%	28	2%	2	5	8%
Total	333	100%	677	100%	476	100%	1358	100%	1025	882	308%

Kilde: Fondenes Videnscenter baseret på særkørsel i Fondsstatistikken fra Danmarks Statistik

Metode og kildegrundlag

Værd at vide

Fonde og fondslignende foreninger

Generelt bruger vi betegnelsen "fonde" for både "fonde" og "fondslignende foreninger", da det gør teksten nemmere at læse. Enkelte steder, hvor der er en analytisk pointe i at adskille de to kategorier, ser vi dog på dem hver for sig.

Almennyttige og andre bevillinger

I Danmarks Statistiks fondsstatistik, der danner grundlag for denne analyse, er det ikke muligt at identificere, hvorvidt en bevilling er givet til almentnyttige aktiviteter, eller om den er givet til f.eks. familieformål eller ikke-almennyttige erhvervsformål. Stikprøver fra fondenes årsregnskaber antyder, at det er en mindre del af de bevilgede midler, der går til andet end almentnyttige formål. Men det er ikke på baggrund af det nuværende datagrundlag muligt at sige noget helt præcist om, hvor mange penge der er tale om. I denne analyse fokuserer vi derfor på de samlede bevillinger.

Meget store, store, mellemstore, mindre og små

Vi kategoriserer de enkelte fonde som "meget store fonde", "store fonde", "mellemstore fonde", "mindre fonde" eller "små fonde" på baggrund af det totalbeløb, den enkelte fond har bevilget i et bestemt år. "Meget stor" betegner fonde, der har bevilget 500 mio. kr. og derover, "store" er fonde, der har bevilget mellem 50 og 500 mio. kr., "mellemstore" er fonde, der har bevilget mellem 10 og 50 mio. kr., "mindre" er fonde, der har bevilget mellem 1 og 10 mio. kr., mens "små" fonde har bevilget under 1 mio. kr.

Uddelinger, bevillinger og udbetalinger

Når man taler om fondenes uddelinger, er det vigtigt at være opmærksom på forskellen på bevillinger og udbetalinger. En *bevilling* er et tilsagn, en fond giver om at ville udbetale penge til en aktivitet. En *udbetaling* er fondens faktisk udbetalte beløb på baggrund af en bevilling. En bevilling og de efterfølgende relaterede udbetalinger sker ofte i forskellige kalenderår. Et eksempel kan være en fond, der siger ja (bevilger støtte) til at støtte en festival i 2018, men først udbetaler pengene i 2019, når festivalen gennemføres. Et andet eksempel kan være, når store bevillinger til f.eks. anlægsprojekter udbetales over flere år. Ordet *uddelinger* bruges ofte som en samlebetegnelse for både bevillinger og udbetalinger.

Løbende priser

Beløbene i analysens tabeller er opgivet i løbende priser. Derved er tallene sammenlignelige med den opgørelse over fondsstatistikken, der er offentliggjort af Danmarks Statistik.

Variierende uddelingsniveau

Hvis en fond det ene år foretager en bevilling på flere hundrede mio. kr. til et bestemt formål og ikke gør det samme året efter, kan det tydeligt aflæses i fondsstatistikken. F.eks. har der i 2018 været en væsentlig stigning i bevillinger til Internationale humanitære formål, Sociale formål og til Uddannelses- og folkeoplysningsformål på baggrund af enkelte fondes store bevillinger til områderne. Årsagerne til udsving i bevillingsniveauerne kan f.eks. være, at en fond har som praksis hvert tredje til femte år at give regelmæssige og flerårige større bevillinger til et område, eller at fonden ændrer strategi, eller at de midler, fonden har til rådighed til uddelinger, varierer fra det ene år til det næste. Det kan også have indflydelse på uddelingsniveauerne, hvilke projekter fondene bliver præsenteret for af den omverden, de støtter.

Kildegrundlaget og den anvendte population

Denne analyse er baseret på de seneste tal fra [Danmarks Statistiks fondsstatistik](#), herunder en række særkørsler foretaget for Fondenes Videnscenter.

Danmarks Statistiks fondsstatistik indeholder data fra 2016 til 2019, og sammenligninger kan derfor kun gå tre år tilbage. Af den grund bør man være tilbageholdende med at konkludere entydigt på de beskrevne udviklingstendenser.

Vi tager i analysen udgangspunkt i de bevilgende fonde og foreninger. Ud af de 9.945 fonde og fondslignende foreninger, der i 2018 er med i Danmarks Statistiks opgørelse, fokuserer vi således først og fremmest på de 4.885 fonde, der i 2018 uddelte bevillinger.

Danmarks Statistiks fondsstatistik er baseret på en dataindsamling blandt tre kategorier af fonde og fondslignende foreninger:

1. Private erhvervsdrivende fonde
2. Private almene fonde og andre private selvejende institutioner
3. Private foreninger og lign., der agerer som fonde med betydelige uddelinger, f.eks. patientforeninger og filantropiske foreninger.

De private foreninger er bl.a. udvalgt på baggrund af SKATs liste over godkendte foreninger under ligningslovens § 8 A. Derudover er der som del af populationen udvalgt enkelte andre organisationer, der definerer sig som og arbejder som fonde.

Da der ikke er skattefradrag for ikke-almennyttige bevillinger, kunne man tro, at det er muligt at sammenstille Danmarks Statistiks fondsstatistik med SKATs opgørelse over, hvor mange bevilgede midler der er betalt skat af. Og på den måde få et overblik over de rent almennyttige uddelinger. Men særligt for de erhvervsdrivende fonde, hvis datterselskab(er) udgør fondenes hovedindtægtskilde(r), gælder det, at de ikke altid har fradrag for deres bevillinger, selv om de faktisk er almennyttige. Dette skyldes den såkaldte prioriteringsregel (<https://skat.dk/skat.aspx?oid=2047570>), og derfor kan man ikke direkte sammenstille Danmarks Statistiks fondsstatistik med SKATs opgørelse.

Danmarks Statistik trækker bl.a. informationer fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR-registret). I CVR-registret er der i enkelte tilfælde registreret fonde, der ikke længere eksisterer, hvilket hænger sammen med, at der er en overgangsperiode, fra en fond lukker, til det registreres. Det betyder, at Danmarks Statistiks opgørelse ikke er 100 % præcis, når det gælder antallet af fonde.